

Foto: Otto Snoek

Jaaroverzicht 2025 Stadsarchief Rotterdam

Beste lezer,

Voor u ligt het jaaroverzicht 2025 van Stadsarchief Rotterdam. Hierin blikken we terug op een jaar waarin we werkten aan het bewaren, beheren en toegankelijk maken van archieven en collecties die samen het geheugen van Rotterdam vormen.

Het afgelopen jaar stond grotendeels in het teken van het Rotterdamse Jaar van de Vrouw. Met verhalen, tentoonstellingen en een succesvolle oproep om vrouwenerfgoed te delen, hebben we bijgedragen aan het zichtbaarder maken van de rol van vrouwen in de geschiedenis van de stad. Daarbij werkten we samen met Rotterdamse erfgoedinstellingen en Rotterdammers die hun verhalen, herinneringen en archieven met ons wilden delen.

Ook achter de schermen gebeurde er veel. Nieuwe archieven en collecties vonden hun weg naar het stadsarchief. Tegelijkertijd werkten we aan het conserveren, restaureren en digitaliseren van archiefstukken en collecties, zodat deze duurzaam bewaard blijven en beter toegankelijk zijn voor onderzoek en een breed publiek. Duizenden archiefstukken en beelden werden ontsloten, en bijzondere fotoverzamelingen van onder anderen Aad Boer, Otto Snoek en Lex de Herder werden toegevoegd aan de beeldbank. Vrijwilligers begonnen met het invoeren van de

grote collectie passagierslijsten van de Rotterdamsche Lloyd, waardoor een unieke bron voor migratie- en familiegeschiedenis stap voor stap beter toegankelijk wordt.

In 2025 werkten we ook aan het zichtbaar maken van erfgoed uit Rotterdamse gemeenschappen. Tijdens het Treasures Festival, waar muziek, film en verhalen samenkwamen van Rotterdammers met roots in onder meer Kaapverdië, Suriname, Curaçao en Brazilië, werd audio- en videomateriaal overgedragen aan het stadsarchief. Daarmee groeit onze collectie niet alleen met historische archieven, maar ook met nieuwe verhalen die laten zien hoe de stad zich blijft ontwikkelen.

Daarnaast werkten we verder aan het toegankelijk maken van onze collecties voor een breed publiek. Via de website, publicaties, tentoonstellingen en educatieve projecten vinden steeds meer mensen hun weg naar het stadsarchief. We ontvingen onderzoekers, studenten en scholieren en werkten samen met musea, erfgoedinstellingen en onderwijsinstellingen binnen en buiten Rotterdam.

In 2025 maakten we ook een begin met de ontwikkeling van een meerjarenplan voor de periode 2026-2031, waarin we de koers van het stadsarchief voor de komende jaren bepalen.

In dit jaaroverzicht leest u meer over onze projecten, collecties en samenwerkingen. Ik nodig u van harte uit om met ons terug te blikken op het afgelopen jaar.

Foto: Tim van der Post.

Stadsarchief Rotterdam

Hofdijk 651, 3032 CG Rotterdam

stadsarchief.rotterdam.nl

Volg ons op:

Veel leesplezier!

Erika Hokke

Stadsarchivaris
van Rotterdam

Het Rotterdamse Jaar van de Vrouw

Vrouwen die Rotterdam vormden

In 2025 was het vijftig jaar geleden dat de Verenigde Naties het Internationale Jaar van de Vrouw uitriepen. Daarom stond de stad in het teken van het Rotterdamse Jaar van de Vrouw.

Vanaf 8 maart, Internationale Vrouwendag, werd extra aandacht besteed aan de rol en betekenis van vrouwen in Rotterdam. Stadsarchief Rotterdam droeg hier actief aan bij met [verhalen over vrouwen die de stad vormden](#) zoals:

- De geboorte van de Rotterdamse vrouwenbeweging
- Het abortusdebat in Rotterdam
- De eerste vrouwelijke wethouder, Jannetje (Nancy) Zeelenberg
- Het verhaal achter het Surinaams Vrouwencollectief
- Amateurfotograaf Sara Lydia Stahl-van Hoboken
- De twee Betsy's van Tesselschade-Arbeid Adelt

Actie voor abortus in het ziekenfondspakket op de Lijnbaan in januari 1978.
Foto: Lex de Herder.

Tentoonstelling Maastunnel

In samenwerking met Museum Rotterdam realiseerden we de tentoonstelling 'Rotterdamse vrouwen die het hebben gemaakt'.

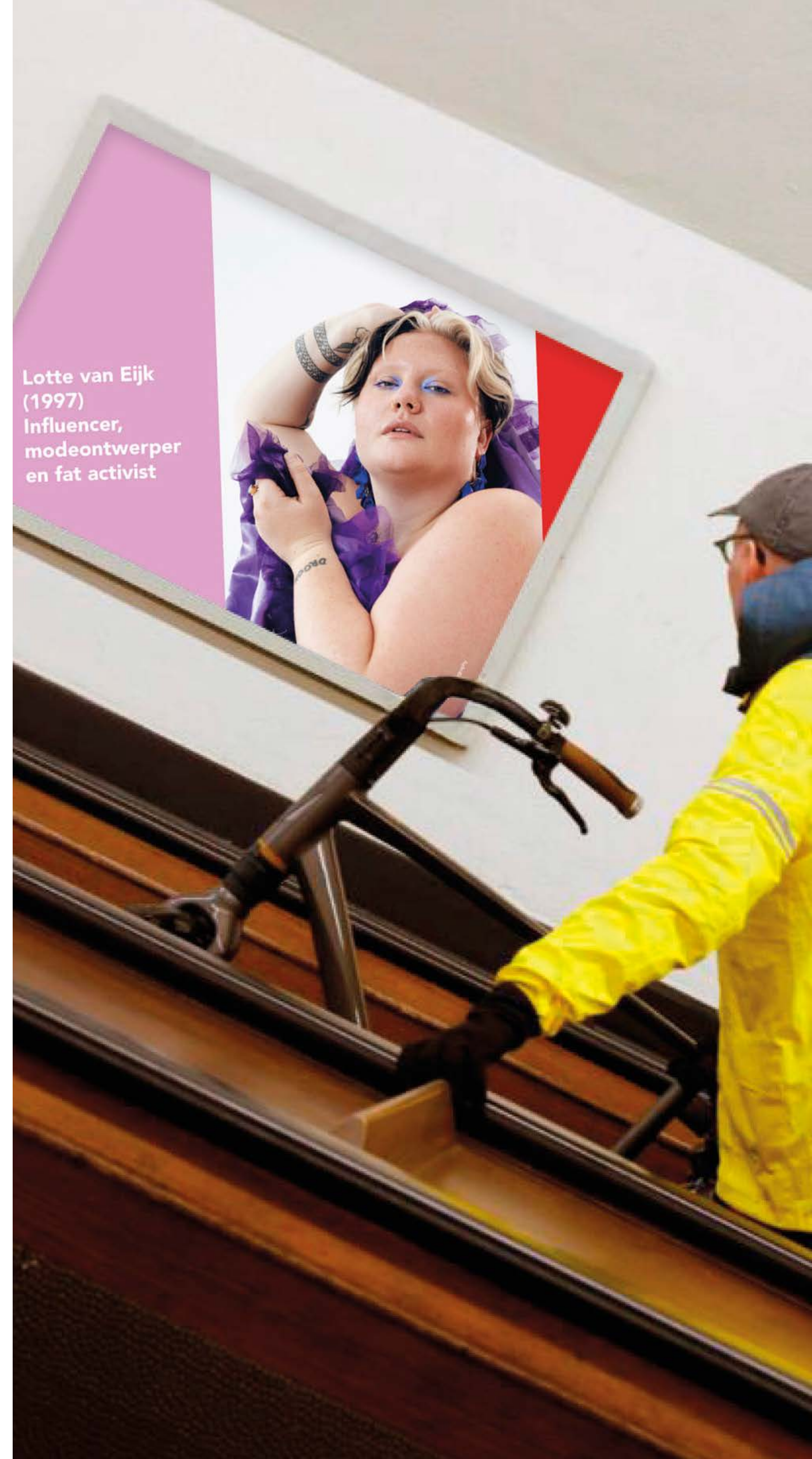
Langs de roltrappen van de Maastunnel waren veertig portretten te zien van vrouwen die cultureel, maatschappelijk, politiek of sportief van betekenis waren. Van Anneke Jans, die in 1539 vanwege haar geloof door verdrinking ter dood werd gebracht, tot influencer Lotte van Eijk, die hedendaagse schoonheidsidealen bevraagt. Van zwemkampioen Rie Mastebroek tot politica Peggy Wijntuin, en natuurlijk burgemeester Carola Schouten. De beelden en verhalen uit de tentoonstelling zijn ook gebundeld in een boek.

Oproep: vrouwenerfgoed gezocht

Zes Rotterdamse erfgoedinstellingen bundelden hun krachten om vrouwenerfgoed zichtbaarder te maken. Rotterdammers werden opgeroepen thuis op zoek te gaan naar archiefmateriaal over de bijdrage van vrouwen aan de stad.

De oproep van Stadsarchief Rotterdam richtte zich specifiek op archieven van vrouwenbewegingen en feministische initiatieven, met name uit de jaren zestig tot en met negentig. Dit leverde onder meer het archief van het Vrouwenplatform Hoogvliet, en een samenwerking met Onni, een Aziatische Vrouwenvereniging in Rotterdam op. De binnengekomen verhalen en objecten kregen op 13 september een podium tijdens een speciale bijeenkomst over vrouwenerfgoed in De Doelen.

Portret van Lotte van Eijk in de Maastunnel.
Foto: Bete Photography. ▶

Vrouwen van Rotterdam

Ook in de vitrine van het stadsarchief aan de Lijnbaan stonden vrouwen centraal. Met beelden uit onze collectie toonden we vrouwen uit het dagelijks leven in de stad. Vastgelegd door verschillende fotografen laten de foto's zien hoe vrouwen, op straat, op het werk en in hun vrije tijd, deel uitmaken van het verhaal van Rotterdam.

Convenant voor de toekomst

Op 10 december werd het Rotterdamse Jaar van de Vrouw feestelijk afgesloten. Tijdens deze bijeenkomst ondertekende Stadsarchief Rotterdam samen met vijf andere erfgoedinstellingen een convenant om de komende jaren extra in te zetten op het verzamelen, bewaren en presenteren van vrouwenerfgoed.

De ondertekenaars van het convenant voor vrouwenerfgoed.
Foto: OPEN Rotterdam.

Herdenking 14 mei 1940

In 2025 was het 85 jaar geleden dat het bombardement op Rotterdam plaatsvond. Het herdenkingsjaar stond in het teken van 'Het gezicht van de herinnering'.

Samen met Stichting Voorouder deed Stadsarchief Rotterdam grootschalig onderzoek, waarbij vele namen, foto's en verhalen van deze slachtoffers van het bombardement van 14 mei 1940 naar boven kwamen.

Een bijzonder onderdeel van het herdenkingsprogramma was het initiatief 'De namen van 14 mei', waarbij de namen en soms ook de gezichten van de slachtoffers door projectie zichtbaar werden gemaakt op prominente plekken in de stad, op en in de periode rond 14 mei.

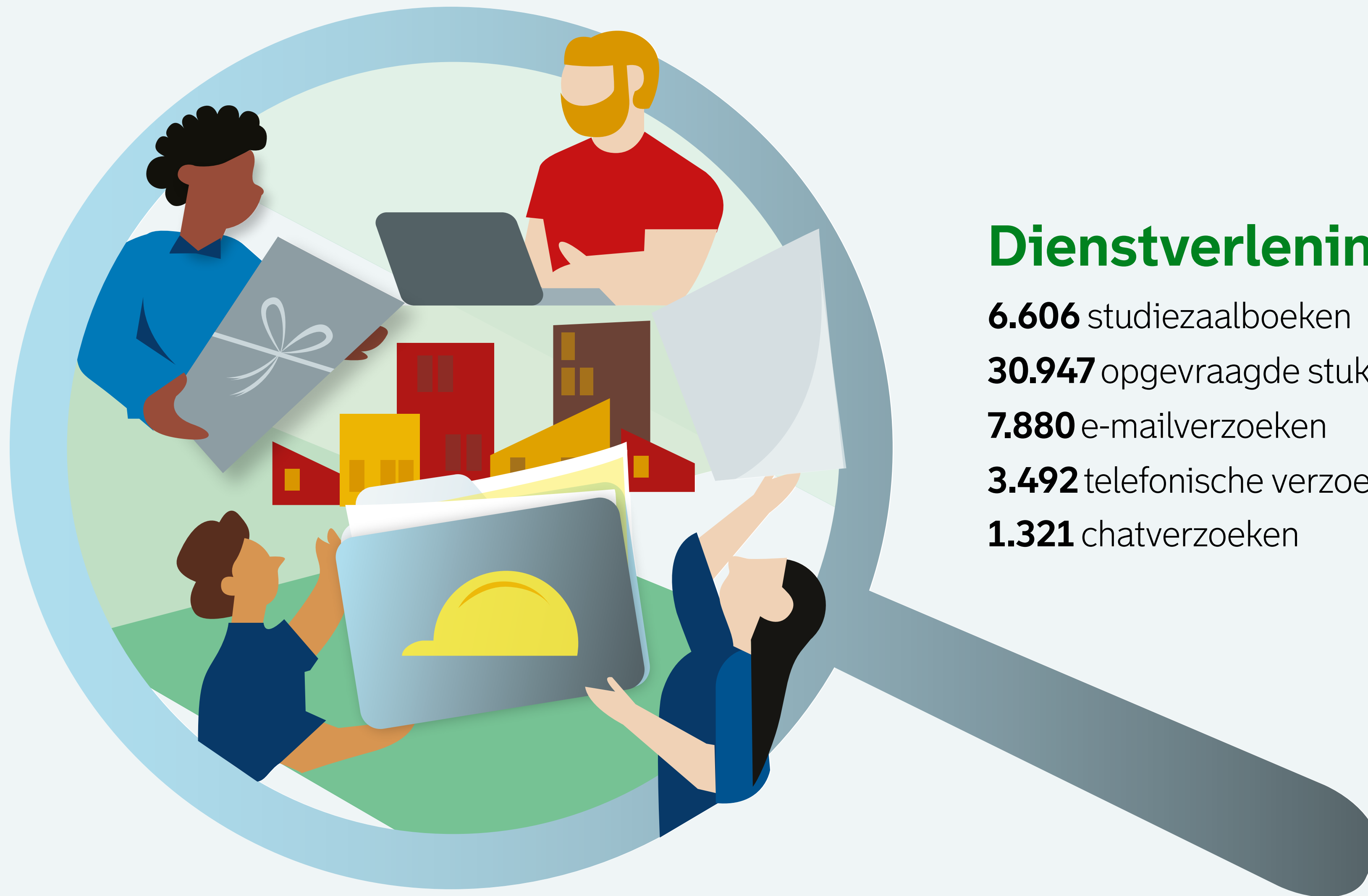

'De namen van 14 mei'. Links een gezicht van namen, rechts een projectie op een boom. Beeld: VideoAgency/Mothership.

Openbaar in 2025

Op 1 januari 2025 verviel de openbaarheidsbeperking van duizenden archiefstukken. Daarmee werden onder meer dossiers uit 1949 van de Gemeentepolitie toegankelijk, waaronder correspondentie van de hoofdcommissaris en aangifterapporten van Rotterdamse politiebureaus. Ook een rapport uit 1950 over de afdeling Huwelijks- en Gezinsmoeilijkheden van de Dienst Sociale Zaken werd openbaar.

Daarnaast kwamen honderden inventarisnummers uit latere jaren beschikbaar, waaronder archieven van voormalige deelgemeenten en de Bestuursdienst uit 2004, de distilleerderij Johs. de Kuyper & Zoon, de Rotterdamse afdeling van de Nederlandse Vereniging voor Sexuele Hervorming en verschillende kerkgenootschappen.

Dienstverlening

6.606 studiezaalboeken

30.947 opgevraagde stukken

7.880 e-mailverzoeken

3.492 telefonische verzoeken

1.321 chatverzoeken

Toegevoegd aan de beeldbank

In 2025 is de beeldbank van Stadsarchief Rotterdam opnieuw uitgebreid met omvangrijke en diverse fotocollecties.

Aad Boer

De beeldcollectie werd verrijkt met 5.000 kleurenfoto's van Aad Boer uit de jaren tachtig. In totaal zijn nu ongeveer 10.000 beelden van hem opgenomen in de collectie. Zijn foto's van straten, pleinen, gebouwen en evenementen brengen het Rotterdam van die periode opnieuw tot leven.

Drukke op de Hoogstraat, met op de achtergrond het spoorviaduct over de Binnenrotte, 1989. Foto: Aad Boer.

ROTEB en voorgangers

Ook werd een grote collectie van ruim 4.400 foto's van de ROTEB en haar voorgangers online beschikbaar gesteld. De beelden, uit de periode circa 1900-1990, tonen de ontwikkeling van de Rotterdamse Dienst voor Reiniging, Ontsmetting, Transport en Bedrijfswerkplaatsen, en geven een bijzonder beeld van het werk en de mensen achter de openbare reiniging.

Twee vuilnismannen legen huisvuil in een Geesink-perswagen, 1962.
Foto: Johannes Terwiel.

Otto Snoek

Vier fotoseries van Otto Snoek werden toegevoegd aan de beeldbank. Zijn werk, dat Rotterdam al dertig jaar van dichtbij vastlegt, toont onder meer het oude en nieuwe Centraal Station, de Hofpleinlijn, de Spaanse Polder en Rotterdamse markten. De series geven een rauw en kleurrijk beeld van een stad in verandering.

Lex de Herder

Daarnaast werd een omvangrijke fotoverzameling uit de Tweede Wereldoorlog van persfotograaf Lex de Herder ontsloten. De negatieven zijn deels afkomstig van het 'Rotterdamsch Nieuwsblad', dat vanaf mei 1940 onder toezicht stond van de bezetter. De beelden tonen onder meer hoe nationaalsocialistische propaganda in beeld werd gebracht.

Leden van de Duitse Feuerschutzpolizei delen speelgoed uit aan kinderen, april 1941. Foto: Lex de Herder.

◀ Reizigers lopen langs bouwhekken op het stationsplein voor de hoofdingang van het Centraal Station, 2006. Foto: Otto Snoek.

Medewerkers en vrijwilligers

Medewerkers: **75,69 fte**

Aantal vrijwilligers: **14**

Aantal stagiairs: **3**

Verworven in 2025

In 2025 werd de collectie van Stadsarchief Rotterdam opnieuw uitgebreid. Hieronder enkele opvallende aanwinsten. De komende periode worden deze verder geïnventariseerd en toegankelijk gemaakt.

Holland Pop Festival

De collectie werd verder verrijkt met een archief van het Holland Pop Festival (1970), het driedaagse muziekfestival in het Kralingse Bos dat bekendstaat als de Nederlandse tegenhanger van Woodstock.

Pater Victor

Daarnaast werd het archief verworven van dominicaan Nicolaas Apeldoorn, beter bekend als 'Pater Victor', een belangrijke verzetsfiguur in Rotterdam en Den Haag tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Tesselschade

Ook het archief van Tesselschade, de oudste nog bestaande vrouwenvereniging van Rotterdam en Nederland, werd aangevuld met nieuw materiaal.

Foto's, kaarten en tekeningen

Verder werden onder meer het archief van de Steigerkerk, een panoramafoto van vooroorlogs Rotterdam door August Sander (1876-1964), een serie indringende portrettekeningen rond dementie en de zogenoemde Sovjetkaart van Rotterdam uit 1981 aan de collectie toegevoegd.

Panorama van Rotterdam, vanaf de
Laurenkerk richting de Maas, ca. 1930. ►
Foto: August Sander.

Rotterdamse kinderboeken (1900-1965)

Een bijzondere collectie Rotterdamse kinderboeken werd verworven, opgebouwd door vier particuliere verzamelaars. De boeken zijn niet alleen cultureel erfgoed, maar vormen ook een rijke bron voor onderzoek naar drukwerk, iconische boekontwerpen en maatschappelijke thema's als armoede, opvoeding, oorlog en veerkracht.

Stadsarchivaris Erika Hokke neemt de collectie Rotterdamse kinderboeken in ontvangst. Foto: Pim Leewis.

Cultureel erfgoed uit gemeenschappen

Tijdens het Treasures Festival, georganiseerd door Productiehuis Schone Kunsten en onderzoeksproject ARTIVES van de Universiteit Leiden, werd audio- en videomateriaal overgedragen aan het stadsarchief. Het festival bracht muziek,

film en verhalen samen van Rotterdamse gemeenschappen met roots in Kaapverdië, Suriname, Curaçao en Brazilië. Tradities als batuku, angisa, seú en capoeira maken nu blijvend deel uit van het stedelijk geheugen.

Overdracht van materiaal van Rotterdamse gemeenschappen tijdens het Treasures Festival. Foto: Jop van Haaff.

Ook ontving het stadsarchief jaargangen van het Kaapverdiaanse blad 'Nôs Vida', opgericht eind jaren zestig in Rotterdam. Het blad informeerde Kaapverdiaanse zeelieden en migranten over maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in hun geboorteland, waaronder de onafhankelijkheidsstrijd.

Invoerproject Rotterdamse Lloyd

In 2025 startte het invoerproject rond de collectie van de scheepvaartonderneming Koninklijke Rotterdamse Lloyd. Stadsarchief Rotterdam beheert dit archief. Van de stukken zijn circa 675.000 scans van scheepsjournalen en passagierslijsten uit de periode 1880 tot 1969 beschikbaar, met naar schatting 750.000 tot 890.000 persoonsvermeldingen. Met hulp van vrijwilligers worden deze namen en reisgegevens digitaal ingevoerd en online doorzoekbaar gemaakt. Zo wordt een unieke bron voor migratie- en familiegeschiedenis toegankelijk voor een breed publiek.

Familie Ten Bokkel voor hun vertrek naar Australië met de ss Waterman van Rotterdamse Lloyd, 1957. Foto: Ary Groeneveld.

Tentoonstellingen

Stadstekenaars 2025

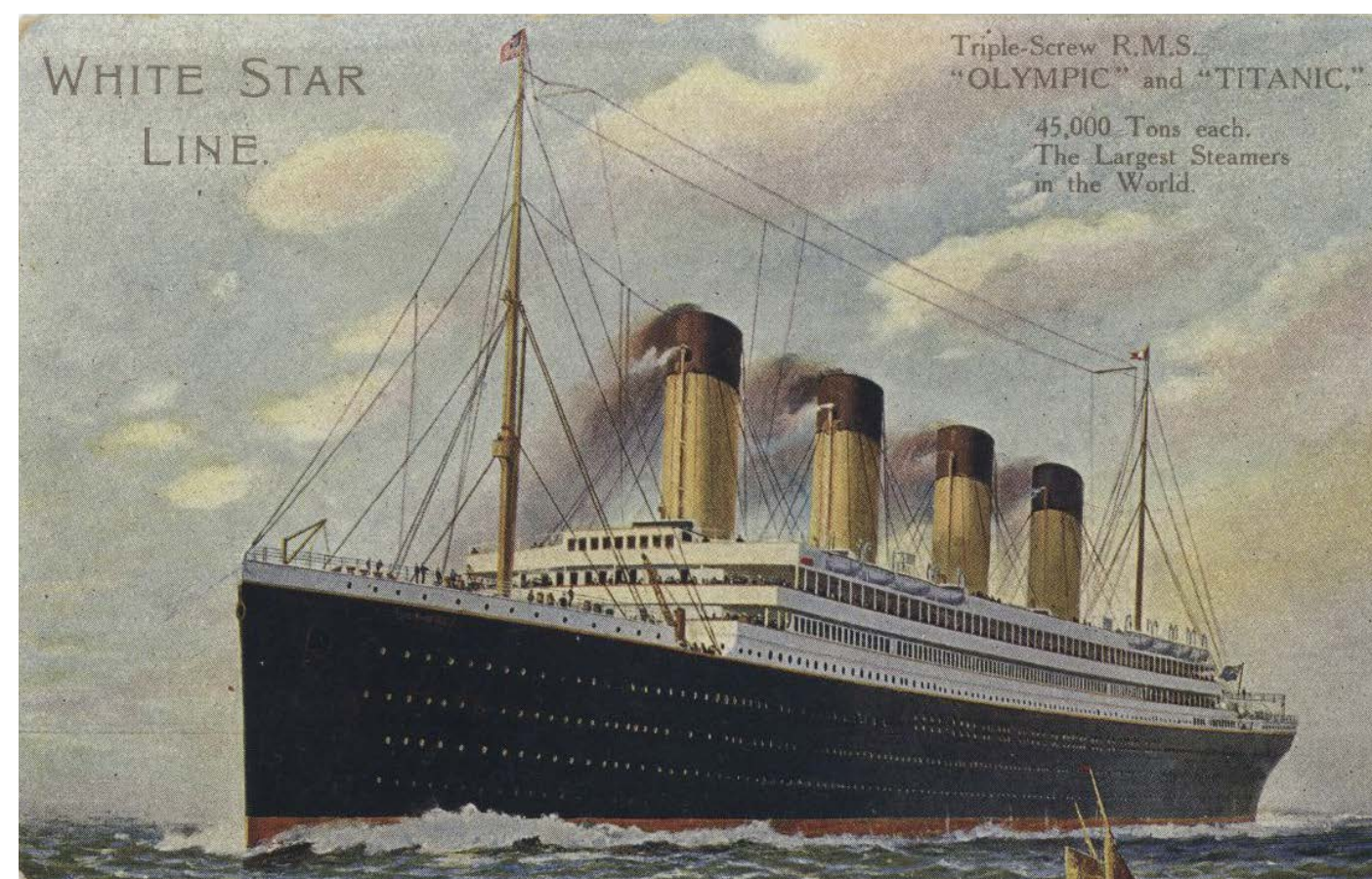
Tachtig jaar na de bevrijding stond het thema vrijheid centraal in 'Mijn stad, onze vrijheid'. Drie Rotterdamse kunstenaars, Amber Rahantoknam, Minne Ponsen en Christine Saalfeld, trokken de stad in om te verbeelden wat vrijheid vandaag betekent. Hun tekeningen tonen hoe vrijheid in Rotterdam wordt beleefd, gedeeld en soms bevochten. Het werk was te zien in de Kunsthal Rotterdam. Het initiatief is een samenwerking van Stadsarchief Rotterdam, CBK Rotterdam en de Kunsthal.

Vrijheid door de ogen van stadstekenaar Christine Saalfeld, een zomerse BBQ bij de Kralingse Plas.

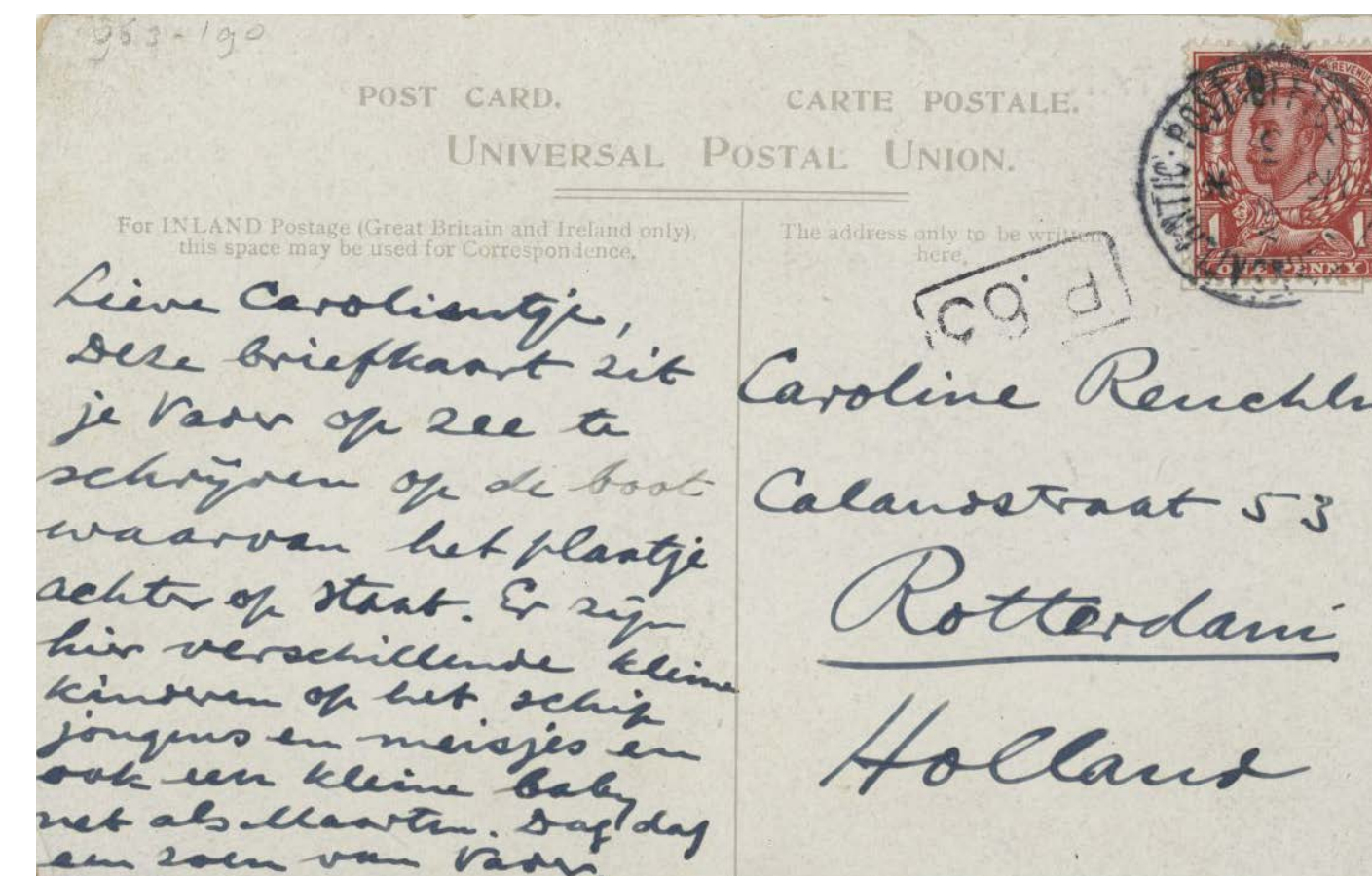
Bruiklenen

In 2025 waren bruiklenen van het stadsarchief te zien in uiteenlopende tentoonstellingen, binnen en buiten Rotterdam. Bij Kunstmuseum Den Haag was in de tentoonstelling 'Titanic & Fashion' een bijzondere kaart van George Reuchlin te zien. Reuchlin, mededirecteur van de Holland-Amerika Lijn en een van de drie Nederlandse opvarenden van de Titanic, schreef de kaart aan zijn dochter tijdens zijn reis naar New York. Hij overleefde de ramp niet. Naast deze kaart werden ook correspondentie en krantenknipsels over de ramp in bruikleen gegeven.

Briefkaart van George Reuchlin aan zijn dochter Caroline, verstuurd vanaf de Titanic in 1912.

In het Chabot Museum Rotterdam was een gedenkboek te zien met schetsen van kunstenaars die bijdroegen aan het interieur van de ss Nieuw Amsterdam, gepresenteerd in een overzichtstentoonstelling over de Rotterdamse kunstenaar Leendert Bolle (1879-1942).

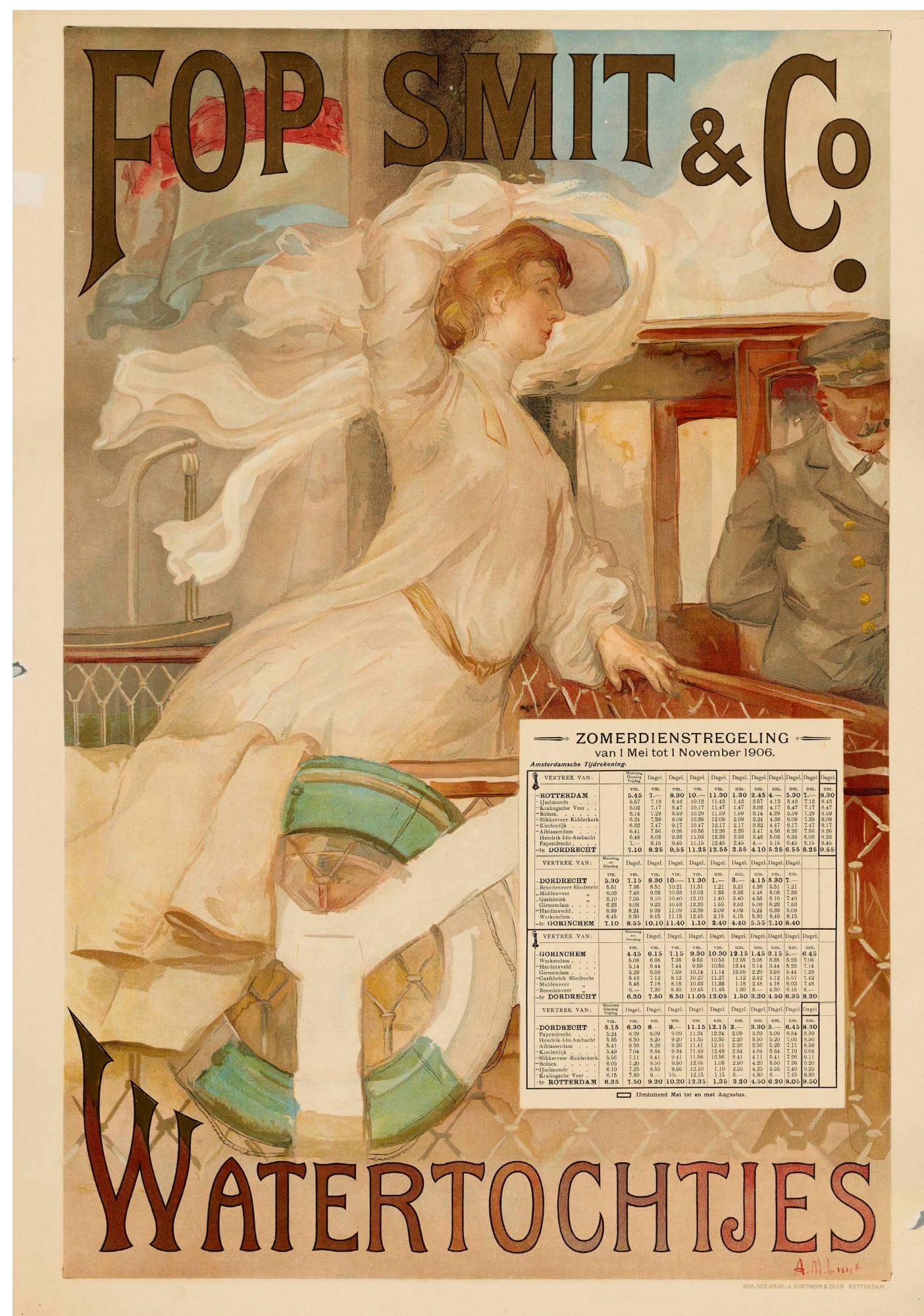

Schetsen van Leendert Bolle voor beeldhouwwerk op de ss Nieuw Amsterdam. Foto: Theo van Pelt.

Ook het Streekmuseum Goeree-Overflakkee ontving een bruikleen. Voor de tentoonstelling 'De verdwenen Joodse gemeenschap' werd een spaarbankboekje uit het archief van de Joodse Gemeente van Rotterdam (NIG Rotterdam) getoond, aangevuld met reproducties uit hetzelfde archief.

In de tentoonstelling 'Bestemming Rotterdam' in de Kunsthal Rotterdam was onder meer een affiche uit 1906 van rederij Fop Smit & Co. te zien. Hier werden beelden en schilderijen getoond van toeristische trekpleisters die in het begin van de twintigste eeuw geliefd waren.

Maand van de Ondergrond

Ook aan de Maand van de Ondergrond leverde het stadsarchief een goedbezochte bijdrage, met een rondleiding door het depot en een presentatie over de ondergrondse geschiedenis van Rotterdam. Aan de hand van opgravingsfoto's van de Fototechnische Dienst van Gemeentewerken, gemaakt in en kort na de Tweede Wereldoorlog, werd verteld over oude sluizen en bouwwerken in het huidige centrum. Deze inmiddels verdwenen structuren kwamen na het bombardement tijdelijk bloot te liggen en zijn toen op de foto vastgelegd.

Opgraving toont resten van een brug uit 1593 over het Blindemanswater, juli 1943. Foto: Gemeentewerken.

Preserveren, conserveren en restaureren

Ompakken archieven

In 2025 pakte het team eerstelijnszorg bijna 400 meter archief opnieuw om. Daarbij worden archiefstukken uit oude mappen en dozen gehaald en opnieuw verpakt in zuurvrij materiaal, zodat ze veilig en duurzaam bewaard kunnen worden. Naast de reguliere grote archieven werden dit jaar ook veel kleinere archieven omgepakt. Daarnaast zijn de richtlijnen voor het ompakken opnieuw beoordeeld en aangepast aan de nieuwste inzichten.

Restauratie en collectiebeheer

De restauratoren werkten aan verschillende projecten, waaronder het archief van de Havenmeester, affiches voor de publicatie '150 Jaar Nederlandse Scheepvaartaffiches' en kleinere aanwinsten. Daarnaast werd gewerkt aan het behoud van een zwaar beschadigd boekhoudkundig deel uit het archief van Esders' Kledingmagazijnen, dat het bombardement van 14 mei 1940 overleefde. Vanwege de kwetsbare staat is gekozen voor conservering in plaats van restauratie. Dankzij zorgvuldige behandeling, digitalisering en passende verpakking blijft de inhoud duurzaam toegankelijk.

Ook werd een protocol opgesteld voor de veilige omgang met mogelijk arsenicumhoudende banden. Tot slot kunnen behandelingen, conditiechecks en fysieke beschrijvingen van stukken nu volledig in het collectiebeheersysteem worden geregistreerd.

Digitalisering van een door brand beschadigd archiefstuk van Esders' Kledingmagazijnen. Foto: Romy Ruigrok. ▶

Vorbereidingen Nederlands Fotomuseum

In aanloop naar de opening van het Nederlands Fotomuseum in 2026 werden omvangrijke bruiklenen voorbereid. Restauratoren en collectiespecialisten maakten drie blauwdrukken en ruim 130 originele afdrucken gereed voor presentatie in de openingstentoonstellingen 'Ontwaken in blauw' en 'Rotterdam in Focus. Fotografie van de stad 1843 - nu'.

Grotemarkt met het standbeeld van Erasmus, 1888. Expositie 'Rotterdam in Focus', Nederlands Fotomuseum. Fotograaf onbekend.

Collega's positioneren een panoramafoto voor de tentoonstelling 'Rotterdam in Focus'. Foto: Wil Theuns. ▶

Educatie

813 bereikte leerlingen en studenten

Digitalisering

20.000 scans van beeld-
en geluidsmateriaal

420.000 scans op verzoek

2.602 inventarisnummers

Bezoeken

Werkbezoek burgemeester

Burgemeester Carola Schouten bracht op 6 februari een bezoek aan Stadsarchief Rotterdam. Stadsarchivaris Erika Hokke ontving haar, waarna medewerkers haar een kijkje achter de schermen gaven. Zo werd uitgelegd hoe historische documenten worden gedigitaliseerd en hoe archiefstukken worden bewaard en gerestaureerd. Ook kreeg de burgemeester bijzondere stukken te zien, waaronder het document met de Rotterdamse stadsrechten uit 1340 en het Ultimatum van mei 1940.

Burgemeester Schouten bekijkt de akte uit 1340 met de stadsrechten van Rotterdam. Foto: Pim Leewis.

Oudgedienden politiekorps

Oudgedienden van het Rotterdamse politiekorps bezochten het stadsarchief, waar het archief van de voormalige gemeentepolitie wordt bewaard. Tijdens de rondleiding vertelden sommigen dat ze het gebouw al kenden: elke diender die op straat liep, moest hier geregeld een proeve van bekwaamheid afleggen met het dienstpistool – op de schietbaan, in de kelder van het stadsarchief, toen hier nog het wagenpark van de rijkspolitie was gestationeerd. Tijdens het bezoek bekeken zij ook materiaal uit het politiearchief, waaronder albums met foto's van zedendelinquenten uit de jaren dertig, die veel indruk maakten.

Waterschap Hollandse Delta

In maart ontving Stadsarchief Rotterdam de dijkgraaf en andere vertegenwoordigers van Waterschap Hollandse Delta voor een kijkje in de geschiedenis van waterbeheer en dijken in Nederland, die teruggaat tot 1438. Hollandse Delta is verantwoordelijk voor het waterbeheer op de Zuid-Hollandse Eilanden.

Kyujanggak Institute for Korean Studies

Eind oktober bezocht een delegatie van het Kyujanggak Institute for Korean Studies, verbonden aan de Nationale Universiteit van Seoul, het stadsarchief. Het gesprek ging onder meer over restauratieprocedures, bruiklenen en archiefbeheer.

Publicaties

Rotterdams Jaarboekje 2025

In oktober werd in de Pauluskerk het 'Rotterdams Jaarboekje 2025' gepresenteerd aan 140 genodigden en aangeboden aan Martijn van Leerdam, predikant-directeur Pauluskerk. Het openingsessay van straatarts Michelle van Tongerlo belicht het leven van mensen zonder vaste woon- of verblijfplaats. Verder bevat het jaarboek bijdragen over katholieke emancipatie, revolutionaire arbeidersbewegingen en het Rotterdamse Jaar van de Vrouw.

Publicaties door derden

Joods Rotterdam

In oktober verscheen het boek 'Joods Rotterdam – Vervolging, ontrecting, terugkeer en rechtsherstel' van historicus Marleen van den Berg. Burgemeester Schouten nam het eerste exemplaar op het stadhuis in ontvangst. Het boek beschrijft de geschiedenis van de Joodse gemeenschap in Rotterdam vlak voor, tijdens en na de oorlog, aan de hand van brieven en dagboeken van drie families. Van den Berg voerde haar onderzoek uit in opdracht van de gemeente Rotterdam en werkte deels bij het stadsarchief, waar zij samen met vrijwilligers gegevens van 10.000 Joodse Rotterdammers verzamelde.

Vergeeten Zaken

In december verscheen het boek 'Vergeeten Zaken – Rotterdams erfgoed herontdekt'. Het boek laat zien hoe het verleden van Rotterdam nog zichtbaar is in de stad, bijvoorbeeld in gevels van verdwenen bedrijven en ambachten. Voor de totstandkoming is veelvuldig gebruikgemaakt van archiefmateriaal van Stadsarchief Rotterdam. Ook schreef de stadsarchivaris de inleiding.

Bibliotheek Rotterdam

Erfgoedcollectie Bibliotheek tijdelijk naar stadsarchief

In de zomer werd de erfgoedcollectie van Bibliotheek Rotterdam tijdelijk ondergebracht bij Stadsarchief Rotterdam, vanwege de verbouwing van de Centrale Bibliotheek. In het tijdelijke onderkomen van de bibliotheek ontbreken de juiste klimatologische voorzieningen. Bij het stadsarchief zijn die er wel, zodat deze bijzondere collectie, waaronder de Erasmuscollectie, veilig en verantwoord bewaard blijft.

In de media

Mysterie vergeten stukje grond

Het stadsarchief haalde het nieuws met onderzoek naar de erfgenamen van een vergeten perceel aan de Hilledijk in de Tweebosbuurt dat nieuwbouw tegenhield. Het 144 vierkante

meter grote perceel staat nog op naam van Wilhelmina Fokkolina Meppelder, geboren in 1852.

Een van onze wetenschappelijke adviseurs reconstrueerde bij omroep Rijnmond de geschiedenis van het perceel en de familie, en ontdekte dat op die plek vroeger drie dijkhuisjes stonden die tussen 1916 en 1920 uit de administratie zijn verdwenen. Het artikel leidde tot veel reacties en nieuwe aanknopingspunten, en er is inmiddels contact met achterkleinkinderen.

Prentbriefkaart met daarop de Hilledijk uit 1907. Uitgave J.G. Vlieger.

Eerherstel voor Rotterdamse zeelieden

Het boek 'De vermiste vader' van Jan Struijs bracht het verhaal naar buiten van Rotterdamse zeelieden die tijdens de Tweede Wereldoorlog onterecht van muiterij werden beschuldigd, onder wie Struijs' opa. Hun onschuld werd decennialang niet volledig erkend door de overheid. Ombudsvrouw Marianne van den Anker las het boek en vond het belangrijk dat deze geschiedenis werd rechtgezet. Onderzoek in het archief van de Rotterdamse Lloyd bij Stadsarchief Rotterdam leverde een belangrijke bijdrage aan de bewijsvoering.

Het verhaal kwam ook terug tijdens een bijeenkomst van de gemeente Rotterdam en Ombudsman Rotterdam-Rijnmond over de 'kleine mens' die onmachtig kan staan tegenover onrecht, in het verleden en in het heden. Daarbij werd onder andere het belang benadrukt van archieven als overheidsgeheugen en van de rol van gedegen archief- en historisch onderzoek bij erkenning en eerherstel.

Rolschaatsfoto

De rolschaatsfoto uit het jaaroverzicht 2023 kreeg in 2025 een bijzonder vervolg. De foto werd in de zomer van 1956 gemaakt, kort na de opening van de eerste openbare rolschaatsbaan aan de Noorderhavenkade. Wijkkrant Blijdorp herkende een van de kinderen en benaderde hem voor een interview: Dirk Happé, inmiddels bijna zeventig jaar ouder.

Ultimatum op camera

Op 11 november filmde het NTR-programma 'Het verhaal van Nederland' bij het stadsarchief het originele ultimatum van 14 mei 1940, waarin Rotterdam werd opgeroepen tot overgave voorafgaand aan het bombardement.

Educatie

In 2025 ontving het stadsarchief verschillende groepen eerstejaars geschiedenisstudenten en basisschoolklassen voor presentaties en rondleidingen in het gebouw. Ook werkte het stadsarchief samen met de Willem de Kooning Academie aan projecten rond audiovisueel materiaal en fotografie.

Lesmateriaal

We ontwikkelden acht nieuwe lessen voor het online onderwijsplatform LessonUp voor het primair en voortgezet onderwijs. De lessen sluiten aan bij de in 2024 gelanceerde Canon van Rotterdam en zijn verdeeld over vier thema's: Belgische vluchtelingen in Rotterdam aan het begin van

de Eerste Wereldoorlog, de stadsplattegrond van De Vou en Romeyn de Hooghe (1694), Zomercarnaval en het Rotterdamgevoel. Bij elk thema hoort een lesbrief voor docenten met instructies en werkbladen om met archiefmateriaal in de klas aan de slag te gaan.

Kamp Westerbork

Leerlingen van basisschool De Vierambacht en de Montessori Mavo bezochten het stadsarchief en onderzochten het lot van gedeporteerde Rotterdamse Joodse kinderen. Aansluitend volgde een gezamenlijke excursie naar Kamp Westerbork met burgemeester Schouten. Het project is een samenwerking tussen Stadsarchief Rotterdam, het stadhuis en de afdeling Onderwijs.

Straatnamen en gedenktekens

Nieuwe straatnamen

In 2025 stelde de Commissie van advies inzake straatnamen en gedenktekens, waarvan de stadsarchivaris voorzitter is, 22 nieuwe straatnamen vast, waaronder het Elizabeth Frypad. Elizabeth Fry (1780-1845) zette zich actief in tegen slavernij. Haar betrokkenheid leidde tot de oprichting van het Rotterdam Anti-Slavery Committee, dat in 1842 een petitie aan koning Willem II aanbood voor afschaffing.

Informatiepanelen bij De Boeg

De commissie werkte mee aan twee informatiepanelen bij De Boeg, het nationaal koopvaardijmonument op het Leuvehoofd aan de voet van de Erasmusbrug. Op deze panelen wordt het Rotterdamse verhaal van de koopvaardij in de Tweede Wereldoorlog verteld. Ook is er aandacht voor de Zeemanspot, die families van zeevarenden ondersteunde en vanuit de havenstad hulp bood aan het verzet.

Informatiepaneel over de Zeemanspot en het Nationaal Steunfonds op het Leuvehoofd. Foto: Ruben Visscher.

Website

Website vernieuwd

In mei werd de website van het stadsarchief vernieuwd. Visueel veranderde er weinig, maar achter de schermen is gewerkt aan verbeteringen waardoor de site toegankelijker en beter doorzoekbaar is geworden voor bezoekers.

Hulp bij zoeken in archieven

Om onderzoekers beter te ondersteunen is een nieuw project gestart om zogenoemde online zoekhulpen te maken bij archieven. Deze uitlegpagina's helpen bezoekers op weg bij het zoeken in veelgebruikte, maar ook minder bekende archieven. Ze bieden achtergrondinformatie en praktische tips om gericht in de collectie van het stadsarchief te zoeken.

Innovatie

Ook dit jaar hebben we verschillende stappen gezet om ons werk slimmer en efficiënter te organiseren. Zo is voor het eerst een deel van onze afbeeldingen online te bekijken en te gebruiken, zonder dat ze eerst gedownload hoeven te worden. Dit kan dankzij de IIIF-standaard. Daarnaast is het proces voor 'digitalisering op verzoek' verder geautomatiseerd. Voor het controleren en uploaden van scans gebruiken we nu software die deze handelingen automatisch uitvoert. Daardoor kunnen aangevraagde scans sneller worden verwerkt en beschikbaar gesteld.

Toezicht op de informatiehuishouding

In 2025 brachten we 35 rapportages uit naar aanleiding van het toezicht op de informatiehuishouding bij de gemeente Rotterdam, contractpartners en verbonden partijen. Dit toezicht bestaat onder meer uit inspecties, monitoring, quick scans, toetsing, advisering en onderzoek.

Samenwerking met Rotterdam Inclusief

Ook dit jaar werkte het stadsarchief samen met Rotterdam Inclusief, het sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente Rotterdam dat werk en ontwikkelkansen biedt aan Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Naast de bestaande samenwerking rond de bouwdoSSIers is een tweede samenwerking gestart rond het notarieel archief. In dit project wordt een papieren index op het notarieel archief over de periode 1711-1811 digitaal ingevoerd. Daarmee wordt de al online beschikbare index over de periode 1585-1660 aangevuld.